

QORTI KOSTITUZZJONALI

IMHALLFIN

**S.T.O. PRIM IMHALLEF SILVIO CAMILLERI
ONOR. IMHALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMHALLEF NOEL CUSCHIERI**

Seduta ta' nhar it-Tnejn 25 ta' Novembru 2016

Numru 2

Rikors kostituzzjonali numru 73/2013

Raphael Aloisio, Malcolm Booker, Steve Cachia, Edward Camilleri, Andrew Manduca, Paul Mercieca u Stephen Paris personalment u fil-kapaċità tagħhom ta' *partners* tad-ditta *Deloitte & Touche Certified Public Accountants and Auditors*

v.

Avukat Ġenerali

1. Dan il-provvediment huwa dwar talba magħmula b'rikors ta' Raphael Aloisio *et* ("ir-Rikorrenti") tal-1 ta' April 2013 biex il-qorti tħassar provvediment minnha mogħti fit-28 ta' Settembru 2012 li bih giet miċħuda talba tar-Rikorrenti magħmula taħt l-art. 6 tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea ["Kap. 319"] għall-esekuzzjoni ta' sentenza mogħtija mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fl-14 ta' Ġunju 2011 fl-ismijiet Paul Mercieca u oħrajn v. Malta għar-raġuni illi "l-parti

esegwibbli tas-sentenza għa għiet esegwita”. Il-fatti rilevanti huma dawn:

2. Ir-Rikorrenti huma konvenuti f'kawża fl-ismijiet Valle del Miele Limited versus Raphael Aloisio et. B'sentenza preliminari mogħtija fl-1 ta' Diċembru 2003 il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili caħdet eċċezzjoni tar-Rikorrenti u dawn, b'rikors tat-3 ta' Diċembru 2003 taħt l-art. 231(1) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, talbu li jingħataw fakoltà li jappellaw mis-sentenza. Il-fakoltà ngħatat b'dikriet tat-12 ta' Diċembru 2003 u r-Rikorrenti ipprezentaw ir-rikors tal-appell fid-29 ta' Diċembru 2003.
3. Il-Qorti tal-Appell b'sentenza tat-8 ta' Ġunju 2004 caħdet l-appell għax sar wara li għalqu l-għoxrin jum li jagħti l-art. 226(1) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, u għalhekk tkomplew il-proċeduri quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili.
4. Ir-Rikorrenti, billi dehrilhom illi nkiser il-jedd tagħhom għal smiġħ xieraq, fittxew rimedju quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-kompetenza kostituzzjonali tagħha. B'sentenza mogħtija fil-15 ta' Novembru 2006 il-Prim'Awla tathom raġun u ħassret is-sentenza tal-Qorti tal-Appell tat-8 ta' Ġunju 2004.
5. L-Avukat Ġenerali appella u l-Qorti Kostituzzjonali, b'sentenza tat-2 ta' Marzu 2007, għalkemm qablet illi s-sentenza tal-Qorti tal-Appell tat-8 ta' Ġunju 2004 kienet imsejsa fuq interpretazzjoni ħażina tal-liġi, madankollu kienet tal-fehma illi dan ma wassalx għal ksur tal-jedd fundamentali tar-Rikorrenti, ukoll għax dawn xorta setgħu jappellaw

mis-sentenza preliminari tal-1 ta' Diċembru 2003 flimkien mas-sentenza finali, u għalhekk ħassret is-sentenza tal-15 ta' Novembru 2006.

6. Ir-Rikorrenti ressqu l-ilment tagħhom quddiem il-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem [“il-Qorti Ewropea”] u din, bis-sentenza tal-14 ta' Ġunju 2011 li tagħha reġgħu qegħdin jitolbu l-esekuzzjoni, ikkunsidrat illi:

»In the present case, it has not been disputed that the proceedings in issue would have ended at that stage had the applicants' appeal been heard on the merits and upheld. That eventuality would have avoided the applicants the expense and anxiety related to the continuation of burdensome court proceedings. In consequence, the Court is of the view that an appeal at the end of proceedings on the merits, even if this could be guaranteed under domestic law and practice (a matter which remains hypothetical for the reasons argued by the parties), would not have sufficed to annul the consequences suffered by the applicants as a result of the wrongful dismissal of their appeal at an earlier stage.

»It follows, that in the present circumstances, the domestic courts' restrictive interpretation of the relevant procedural rules denied the applicants the right to lodge an appeal permitted by law. There has therefore been a violation of Article 6 of the Convention.«

7. Dwar rimedju, il-Qorti Ewropea:

»1. *Declares* the application admissible;

»2. *Holds* that there has been a violation of Article 6 § 1 of the Convention;

»3. *Holds*

»(a) that the respondent State is to pay the applicants, within three months from the date on which the judgment becomes final in accordance with Article 44 § 2 of the Convention, EUR 6,000 (six-thousand euros), plus any tax that may be chargeable to the applicants, in respect of costs and expenses;

»(b) that from the expiry of the above-mentioned three months until settlement simple interest shall be payable on the above amount at a rate equal to the marginal lending rate of the European Central Bank during the default period plus three percentage points;

»4. *Dismisses* the remainder of the applicants' claim for just satisfaction.«

8. Il-ħlas ta' sitt elef euro (€6,000) ordnat fis-sentenza sar iżda r-Rikorrenti kienu tal-fehma illi l-esekuzzjoni tista' ssejtn "biss billi l-onorabbli Qorti tal-Appell tirriappunta l-appell tar-rikorrenti ipprezentat fid-29 ta' Diċembru 2003 sabiex jiġi trattat u deċiż *pendente lite*". Għalhekk talbu illi din il-qorti tordna l-esekuzzjoni tal-Qorti Ewropea billi tordna lill-Qorti tal-Appell "sabiex tirriappunta l-appell tar-rikorrenti ipprezentat fid-29 ta' Diċembru 2003 fl-ismijiet Valle del Miele Limited versus Raphael Aloisio et bil-għan illi dan jiġi trattat u deċiż minnha *pendente lite*".
9. Bil-provvediment tat-28 ta' Settembru 2012 li r-Rikorrenti llum qegħdin jitolbu li jiġihassar, din il-qorti ċaħdet it-talba għal raġunijiet li fissanom hekk:

»[l]r-rimedju li tat il-Qorti Ewropea, u li għalhekk għandu jiġi esegwit bis-saħħa ta' dawn il-proċeduri – barra d-dikjarazzjoni ta' ksur tal-art. 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem – huwa l-ħlas ta' sitt elef euro (€6,000) li ma huwiex kontestat li għa tħallas. Is-sentenza tal-Qorti Ewropea mkien ma ordnat illi l-appell mis-sentenza *in parte* tal-1 ta' Diċembru 2003 jinstema' f'dan l-istadju.

»Ir-rikorrenti jgħidu illi dan ir-rimedju ngħata "b'implikazzjoni neċessarja". Ir-rimedji iżda jingħataw b'dikjarazzjoni espressa tal-qorti u mhux b'implikazzjoni. Li kieku l-Qorti Ewropea riedet illi jingħata r-rimedju speċifiku illi l-appell jinstema' f'dan l-istadju, kienet tgħid hekk espressament. Il-kompitu ta' din il-qorti f'dawn il-proċeduri huwa illi tordna l-esekuzzjoni ta' dak li tordna sentenza tal-Qorti Ewropea u mhux li tara jekk hemmx xi rimedju "implikat" f'xi parti tas-sentenza li ma hijiex il-parti dispositiva.

»Billi għalhekk ma għad fadal xejn x'jiġi esegwit – għax il-parti esegwibbli tas-sentenza għa għiet esegwita – il-qorti tiċħad it-talba tar-rikorrenti. L-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri għandhom iħallsuhom ir-rikorrenti.«

10. Ir-Rikorrenti qegħdin issa jitolbu illi l-qorti tħassar dan il-provvediment għal raġunijiet li fissanom hekk:

»... .. filwaqt li huwa minnu illi l-Qorti Ewropea fir-rimedju li ngħata b'dikjarazzjoni espressa ma indikatx ir-riappuntament tal-appell tar-

rikorrenti pprezentat fid-29 ta' Diċembru 2003, ma kienx il-kompitu tagħha li tagħmel hekk għaliex din hija materja konsegwenzjali li tirrigwarda lill-qorti suprema nazzjonali. Għal kuntrarju ... .. L-onorabbli Qorti Kostituzzjonali ma tistax ma tagħtix dan ir-rimedju għaliex, kif hu ritenut fid-duttrina, "*A judgment in which the Court finds a breach of the Convention imposes on the respondent state a legal obligation to put an end to the breach and make reparation for its consequences in such a way as to restore as far as possible the situation existing before the breach*". Janis (3rd Ed.) *European Human Rights Text & Materials*, fejn issir riferenza għad-deċiżjoni (Papamichalopoulos v. Greece, 1995).

»Fil-każ preżenti, ħlief *tramite* l-Qorti Kostituzzjonali, l-istat ma jista' jagħmel xejn biex jagħmel tajjeb u jsewwi l-effetti u konsegwenzi tal-vjolazzjoni. Għalhekk, jispetta lil din l-onorabbli qorti "*to restore as far as possible the situation existing before the breach*" u, kif ikompli jispjega l-istess kummentatur, "*The Strasbourg Court has no power to take on this supervisory role*". Għalhekk, il-funzjoni li tiżgura li jitwettqu l-obbligi konvenzjonali mill-Istat Malti tispetta lill-Qorti Kostituzzjonali.

»Illi fil-każ preżenti, il-Qorti Ewropea kienet irrimarkat illi fil-mori tal-każ il-ligi fir-rigward kienet ġiet emendata u d-disposizzjoni tal-ligi li wasslet għall-vjolazzjoni tal-Konvenzjoni kienet ġiet sostitwita.

»Illi kif spjegat tant tajjeb il-Qorti Ewropea fil-każ Vermeire v. Belgium (29/11/1991, para. 26), "*The freedom of choice allowed to a State as to the means of fulfilling its obligations under Article 53 of the Convention could not allow it to suspend the application of the Convention while waiting for such reform to be completed*".

»Illi dan kollu juri illi jispetta lill-onorabbli Qorti Kostituzzjonali li tagħmel dak kollu meħtieġ "*to restore as far as possible the situation existing before the breach*".

»Għaldaqstant l-esponenti jitolbu umilment illi din l-onorabbli Qorti jogħġobha tħassar u tirrevoka l-provvediment tagħha tat-28 ta' Settembru 2012 u jogħġobha tirriappunta l-appell tar-rikorrenti pprezentat fid-29 ta' Diċembru 2003 fl-ismijiet Valle del Miele Limited v. Raphael Aloisio et bil-għan illi dan jiġi trattat u deċiż minnha *pendente lite*.«

11. L-Avukat Ġenerali wieġeb fis-16 ta' April 2013 u ressaq eċċezzjoni preliminari "illi t-talba tar-rikorrenti hija improponibbli".
12. Din l-eċċezzjoni hija tajba u għandha tintlaqa'. Il-provvediment tat-28 ta' Settembru 2012, li r-Rikorrenti qegħdin jitolbu li jitħassar, ma kienx dikriet interlokutorju billi *post se non exspectat sententiam* u għalhekk talba bħal dik tallum biex il-qorti "tikkonsidra mill-ġdid id-deċiżjoni tagħha" taħt l-art. 229(4) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili ma tistax issir.

13. Dan huwa biżżejjed biex il-qorti ma tqisx aktar ir-rikors tal-1 ta' April 2013. Għall-kompletezza, iżda, il-qorti żżid dawn l-osservazzjonijiet li, flimkien ma' dawk għa magħmula fil-provvediment attakkat u li l-qorti ttennihom, kienu jwasslu biex ir-rikors jiġi miċħud ukoll fil-meritu:

- i. B'resoluzzjoni tal-10 ta' Lulju 2013 il-Kumitat tal-Ministri tal-Kunsill tal-Ewropa – li taħt l-art. 46 tal-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fondamentali huwa l-awtorità responsabbli għas-“supervizzjoni tal-esekuzzjoni” tas-sentenzi tal-Qorti Ewropea – iddeċieda, dwar l-esekuzzjoni tas-sentenza tal-14 ta' Ġunju 2011, illi *“having satisfied itself that all the measures required by Article 46, paragraph 1¹, have been adopted, ... decides to close the examination thereof”*.
- ii. Illum il-kawża fl-ismijiet Valle del Miele Limited versus Raphael Aloisio et inqatgħet fl-ewwel grad u sar appell kemm mill-meritu u kemm mill-kwistjoni maqtugħa bis-sentenza preliminari mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-1 ta' Diċembru 2003. Għalhekk, ukoll li kieku din il-qorti kellha tilqa' t-talba biex tordna lill-Qorti tal-Appell “tirriappunta l-appell tar-rikorrenti pprezentat fid-29 ta' Diċembru 2003 fl-ismijiet Valle del Miele Limited v. Raphael Aloisio et bil-għan illi dan jiġi trattat u deciz minnha *pendente lite*”, dan ma jkun ta' ebda utilità għar-Rikorrenti illi effettivamente ma għandhom ebda interess

---

¹ “Article 46.1 The High Contracting Parties undertake to abide by the final judgment of the Court in any case to which they are parties.”

ġuridiku fir-rikors tallum; fil-fatt kien x'aktarx iwassal għal aktar spejjeż u dewmien. L-argument magħmul mir-Rikorrenti waqt is-smiġħ tar-rikors, viz. illi r-Rikorrenti ġew imċaħħda mid-dritt li jappellaw darbtejn, ma huwiex korrett billi wara li jinqata' appell minn sentenza preliminari qabel ma tkun ingħatat is-sentenza finali ma jistax imbagħad jerga' jsir appell mis-sentenza preliminari flimkien ma' dak mis-sentenza finali. L-appell f'kull każ isir darba. Il-preġudizzju li ġarrbu r-Rikorrenti hu dak li kellhom jistennew sa ma tingħata s-sentenza finali biex jistgħu jappellaw kemm mis-sentenza finali u kemm minn dik preliminari, iżda għall-*“expense and anxiety”* li ġarrbu minhabba f'hekk għa' tħallsu sitt elef euro (€6,000).

14. Bla ħsara għall-konsiderazzjonijiet magħmula fil-paragrafu ta' qabel dan, il-qorti, għar-raġunijiet mogħtija fil-paragrafu 12, ma tqisx aktar ir-rikors u teħles lill-Avukat Ġenerali mill-ħarsien tal-ġudizzju. L-ispejjeż ta' dan l-episodju jħallsuhom ir-Rikorrenti.

Silvio Camilleri
President

Giannino Caruana Demajo
Imħallef

Noel Cuschieri
Imħallef

Deputat Registratur
mb